

De volharding van Jozef

Genesis 37.1-4, 12-28

Rev Dr Jos M. Strengtholt

Arnhem-Nijmegen 2020

Mijn drie dochters hebben tijdens hun basisschooltijd meegespeeld in de musical Jozef en de Wonderlijke Droomjas. Twee van hen zelfs twee keer. We hebben nog steeds zo'n droomjas thuis liggen. Daarom was ik er altijd van overtuigd dat Jozefs jas bontgekleurd was... totdat ik deze preek voorbereidde...

Sommige Bijbelvertalingen zeggen inderdaad dat Jozef een veelkleurige jas had. Maar het Hebreeuwse woord in Genesis is nogal raadselachtig, en de eerste Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta, vertaalde dat moeilijke woord met 'veelkleurig'. Veel andere vertalingen spreken echter van een jas met lange mouwen.

Hoe dan ook, het was een heel bijzondere jas, een uitdrukking van de buitensporige liefde van vader Jakob voor zijn zoon Jozef, meer dan voor zijn andere zonen en dochters.

1. Jozef als Jozef

Het is duidelijk dat die mooie jas één van de oorzaken was van de problemen tussen Jozef en zijn broers. Hij werd veel beter behandeld dan zij!

Ik denk dat we gerust kunnen zeggen dat het gezin van Jakob en zijn vier vrouwen op z'n minst zeer disfunctioneel was.

Jozef wordt soms afgeschilderd als een klikspaan; hij vertelde zijn vader wat zijn broers allemaal uitspookten. Maar als je het hele verhaal van Jozef en zijn broers leest, komt hij juist naar voren als een aardige jongen, trouw en eerlijk.

Waarschijnlijk had hij goede redenen om zijn vader op de hoogte te houden van het gedrag van zijn broers. Het waren immorele types, moordenaars en mannen die zich schuldig maakten aan incest.

We gaan nu niet in op al die familieproblemen, maar één ding mag ons wel bemoedigen: God werkt door en zegent zelfs zeer disfunctionele gezinnen. Er is dus hoop voor ons allemaal!

Het verhaal van Jakob en zijn kinderen, een gebroken familie, laat zien hoe God Zijn genadige plannen uitvoert ondanks menselijke zwakte, zonde en moeilijke omstandigheden.

Jakobs zonen waren met hun kudden helemaal naar Sichem getrokken. Jakob en zijn gezin woonden in Hebron, en Sichem lag ongeveer vijftig kilometer verderop. Waarom zouden ze de kudden zo ver weg laten grazen?

Later in het verhaal leren we dat de hele streek werd getroffen door een verschrikkelijke droogte en hongersnood. Misschien waren er toen al droge perioden.

De broers gooien Jozef later in een droge put in Dotan. Ook dat zou erop kunnen wijzen dat er weinig regen was gevallen.

In Sichem had Jakob lang geleden een stuk land gekocht. Ze hadden daar dus eigendommen. Maar Sichem was binnen de familie ook bekend als een plek die je beter kon vermijden.

Daar was namelijk Dina, Jakobs dochter, verkracht door een vorst van het land. Uit wraak hadden Jakobs zonen vervolgens veel mannen in de stad gedood.

Misschien maakte Jakob zich daarom zorgen over zijn zonen. Het was een gevaarlijke plek.

Daarom stuurt hij Jozef eropuit om te kijken hoe het met hen gaat. In Sichem ontdekt Jozef dat zijn broers nog twintig kilometer verder waren getrokken, naar Dotan. Misschien was Sichem te gevaarlijk geworden. Of misschien had de droogte hen gedwongen elders gras te zoeken.

“Ik zoek mijn broers,” zegt Jozef. Dat is iets moois. En eigenlijk zouden wij dat ook moeten doen. Op zoek zijn naar elkaar.

Maar wanneer Jozef zijn broers vindt, willen sommigen hem doden. Uiteindelijk wordt hij als slaaf verkocht.

Stel je eens voor hoeveel haat ze voor hem moesten voelen. Mensen die verkeerde dingen doen, vinden het vaak ondraaglijk om in het gezelschap van een goed mens te zijn.

Er kwam een karavaan Ismaëlieten voorbij — bedoeïenen op kamelen — onderweg naar Egypte. Zij wilden twintig sikkels zilver voor Jozef betalen. De prijs van een slaaf.

In de Codex van Hammurabi, een beroemde Babylonische wetstekst, wordt twintig sikkels genoemd als de gangbare prijs voor een slaaf. Maar die wet was al honderden jaren ouder dan het verhaal van Jozef. Eigenlijk had de prijs vanwege de inflatie hoger moeten liggen.

Maar dat kon zijn broers niets schelen. 'Neem hem maar mee. Wij kunnen hem niet uitstaan.'

Terwijl Jozef op zoek was naar zijn broers, verachtten zijn broers hem en ze dumpten hem. Dat is geen erg christelijke houding tegenover broers en zussen, zelfs niet als je redenen hebt om hen niet aardig te vinden.

Jozef was doodsbang en smeekte zijn broers om genade. Dat weten we omdat zijn broers vele jaren later tegen elkaar zeggen: “Wij zagen hoe benauwd hij was toen hij ons om genade smeekte, maar wij luisterden niet.”

Pas vele jaren later concludeert Jozef dat God dit alles ten goede gebruikte. Maar natuurlijk zag hij dat toen, op dat moment, beslist niet.

Arme Jozef. Een jongen van zeventien jaar. Zo slecht behandeld, met alleen maar duisternis voor zich.

2. Jozef als Jezus

Dat beeld van Jozef die doodsbenauwd is en smeekt om zijn leven, doet denken aan Jezus in Getsemane. Daar begon Hij bedroefd en beangst te worden, en smeekte Hij God herhaaldelijk of deze beker aan Hem voorbij mocht gaan, als dat Gods wil was.

Maar net als bij Jozef kwam uit het lijden van onze Heer Jezus Christus iets schitterends voort. Een nieuw begin.

Zijn kruis leidde tot de kroon — voor Hemzelf én voor miljoenen mensen.

De kerk heeft altijd in dit verhaal van Jozef een voorafschaduw van Jezus gezien.

Rond het jaar 200 schreef de kerkvader Tertullianus:

Jozef was een beeld van Christus doordat hij werd vervolgd door zijn broeders en naar Egypte werd verkocht. Christus werd eveneens verkocht door Israël — en dus door zijn broeders naar het vlees — toen Hij door Judas werd verraden.

Ook Ambrosius, bisschop van Milaan, wees erop dat Jozefs broers de spot dreven met zijn dromen. Volgens Ambrosius werd dat vervuld bij Christus toen de Joden tijdens Zijn lijden zeiden:

Als Hij de Koning van Israël is, laat Hij dan nu van het kruis afkomen, dan zullen wij Hem geloven. Hij vertrouwt op God; laat God Hem nu verlossen als Hij werkelijk van Hem houdt.

Jozef zocht zijn broers, en Jezus kwam om Zijn broeders te redden.

Jozef was de geliefde zoon van zijn vader, vervolgd door zijn eigen broers en verkocht voor twintig zilverstukken.

Jezus werd verkocht voor dertig zilverstukken — er was blijkbaar wat inflatie geweest. :)

Net als Jozef werd Jezus van zijn kleed beroofd.

Jozef werd als dood beschouwd, maar bleek uiteindelijk in leven te zijn. Hij redde de wereld van hongersnood en redde zijn eigen broers.

En zij bogen zich voor hem neer, precies zoals Jozef aan het begin van zijn leven had gedroomd.

De overeenkomsten met Jezus' leven, dood en opstanding zijn duidelijk.

De kerk heeft het Oude Testament altijd gelezen met de vraag: "Wat vertelt dit ons over Jezus en over de kerk?"

Daardoor werd het Oude Testament voor de kerk een open boek. Niet alleen oude geschiedenis. Niet alleen voorbereiding op het Nieuwe Testament.

In het Oude Testament ontmoeten we onze God en leren we hoe we moeten leven.

Hoe komt het dat we nog steeds leren uit zo'n oud boek? En waarom weerspiegelen de verhalen uit het Oude Testament zo vaak Jezus Christus, die pas veel later kwam?

Ik denk omdat God toen al aan het werk was.

Sterker nog: als christenen geloven wij dat Jezus Christus ook in het Oude Testament werkzaam was.

Door Hem heeft God de wereld geschapen. Door Hem handelde God in onze wereld.

En God verandert niet. Hij is betrouwbaar en consequent.

Hoe God werkt in het leven van Jozef verschilt niet wezenlijk van hoe Hij werkt in het leven van Paulus, Mozes of Johannes de Doper.

Omdat al deze mensen verbonden zijn met dezelfde God, zie je in hun levens veel overeenkomsten wanneer je kijkt naar hun relatie met Hem.

Jezus Christus is God die mens geworden is. In Hem zien we wie God werkelijk is.

Maar Gods karakter werd ook zichtbaar in hoe Hij omging met de mensen van zowel het Oude als het Nieuwe Testament.

3. Jozef is als jij

Ik weet het, dit klinkt misschien wat filosofisch. Maar het is belangrijk.

Want dit is precies waarom wij ons kunnen herkennen in onze broeder Jozef en van hem kunnen leren, ook al leefde hij 3700 jaar geleden.

We kunnen van hem leren omdat we weten dat God ook met ons werkt — ondanks andere omstandigheden — maar volgens dezelfde principes.

Wij zullen niet precies dezelfde ervaringen meemaken als Jozef.

Maar wat God in zijn leven deed, verschilt niet wezenlijk van hoe Hij in jouw leven werkt.

Voor ons is het levensverhaal van Jozef een belangrijke les.

Jozef zei: "Ik zoek mijn broers."

Dat is wat Jezus deed.

En dat zou ook ons levensmotto moeten zijn.

Mensen helpen. Mensen ondersteunen. Anderen begeleiden op hun weg met Jezus Christus.

Maar het dienen van God en van andere mensen kan soms erg teleurstellend zijn.

Jozef zocht zijn broers, maar zijn broers wezen hem af.

Jezus werd afgewezen.

En ook wij kunnen ons soms afgewezen voelen door juist de mensen die het dichtst bij ons staan.

Dat doet pijn.

We kunnen ons ellendig voelen, geen licht meer zien en niet begrijpen wat er gebeurt.

Misschien heb je het gevoel dat al je dromen in duigen zijn gevallen.

Jozef en wij vormen daarin een team, toch?

Jozef schreeuwde om hulp, maar die hulp kwam niet.

God zij dank werd hij niet gedood, maar hij werd wel als slaaf weggevoerd en verloor zijn familie.

Toch bleef Jozef veerkrachtig.

Zijn verhaal is een verhaal van niet opgeven.

Bijna vermoord.

In een put gegoooid.

Verkocht als slaaf.

Verleid door de vrouw van Potifar.

In de gevangenis gegoooid.

Verleid om wraak te nemen op zijn broers.

Maar hij bleef standvastig en trouw.

En daardoor redde hij zijn broers en zelfs zijn vader van de hongerdood.

Daar kunnen wij van leren.

Wanneer het leven tegenzit, moeten wij ook veerkrachtig blijven.

Zelfs als alles somber lijkt, moeten we onze focus niet verliezen: God liefhebben en andere mensen dienen.

Mensen die in moeilijke tijden toch nog oog hebben voor het welzijn van anderen, zijn prachtige mensen.

Onderschat nooit je vermogen om door te gaan, zelfs wanneer de omstandigheden zwaar zijn.

Onderschat nooit je vermogen om anderen te dienen, ook wanneer je eigen leven niet gemakkelijk is.

Jozef kreeg vroeg in zijn leven een droom. In die tijd werden dromen gezien als boodschappen van God.

Die droom — en zijn overtuiging dat God daarin had gesproken — hield hem overeind.

Die droom gaf Jozef geloof, volharding en hoop.

Conclusie

Wij hebben Jezus Christus, die tot ons heeft gesproken:

“Ga de wereld in, en Ik ben met jullie, alle dagen, waar je ook bent.”

Dat geeft ons kracht om mensen van hoop te zijn.

Zelfs wanneer we in de put zitten.

Zelfs wanneer we het gevoel hebben dat we vastgeketend zijn aan onze problemen.

Onderschat God nooit.

Onderschat nooit hoe Hij al je omstandigheden en al je verdriet en blijdschap gebruikt om een betere toekomst en een betere versie van jou te vormen.

Hij bouwt aan jou door wat je meemaakt.

Maar dan moet je, net als Jozef, ook in moeilijke tijden vasthouden aan wat God heeft gezegd:
“Heb God lief. Heb alle mensen lief. En Ik ben met je.”

Houd vast aan je geloof in God, de goede God, die alles in je leven gebruikt als bouwstenen voor de persoon die je morgen zult zijn.

En dat morgen reikt zelfs voorbij de grens van leven en dood.

Hij zal je nooit verlaten.

Dit is onze God.

De God van Jozef.

De God die we door Jezus Christus hebben leren kennen.

+In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.